

GONIEC KRAKOWSKI

CENY OGŁOSZEŃ: Po tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 22 mm) 36 gr. W tekście 1 mm w 4 szpalcie (szer. szp. 69 mm) 3.— Zł. Drobne za słowo 24 gr. Pierwsze słowo tłusty druk (najwyżej 3 słowa) 40 gr.

Rok III.

Nr. 43.

Kraków, piątek 21 lutego 1941 r.

Nadesłana, a nie zamówiona przez Redakcję ręko pisy będą zwracane autorom jedynie wówczas, gdy dołączone zostaną znaczki pocztowe na opłacenie przesyłki zwrotnej. Prenumerata miesięczna 4.50 Zł. z odroczeniem do domu 5 Zł. Na prowincji dopłata porta. Konto czekowe: Warszawa 658.

Pakt turecko-bułgarski wywołał zadowolenie na Bałkanach.

Londyn zaniepokojony rozwojem wypadków na Bliskim Wschodzie

Kraków, 20 lutego.

Zawarcie paktu turecko-bułgarskiego stanowi w dalszym ciągu główny temat dyskusyj w prasie światowej. Ze wszystkich krajów na świecie nadchodzą wiadomości, stwierdzające, jaką niespodziankę stanowiło to wyderzenie dla światowej opinii publicznej.

Zrozumiałem jest, że najżywiej omawiają to najnowsze wydarzenie polityczne kraje bałkańskie, oraz państwa należące do Paktu Trzech.

Bułgarski organ rządowy „Dnes”, omawiając bułgarsko-turecką deklarację przyjaźni i nieagresji, oświadcza z nietajoną radością i zadowoleniem, że tezy wysunięte przez obie strony, przy równoczesnym zachowaniu dotychczasowego waloru traktatowych zobowiązań obu krajów wobec państw trzecich, posiadają niewątpliwie bardzo doniosłe znaczenie dla dalszego rozwoju stosunków międzypaństwowych. Deklaracja ta kraje bałkańskie podkreśliły jeszcze raz swą wolę likwidowania wszelkich zadrażnień, usuwania przeszkód i utrzymywania dobrych stosunków sąsiedzkich.

Dziennik „Dnevnik” podaje w swym komentarzu m. in., że deklaracja bułgarsko-turecka stanowi w pierwszym rzędzie dowód, iż między obu sąsiednimi krajami nie istnieją żadne sprzeczności ani w dziedzinie narodowościowej, ani też politycznej.

I że ich stosunki doznawały zaoczenia jedynie sztucznymi metodami i wywołane były przez obce interesy.

Wiadomość o podpisaniu deklaracji w sprawie opartej na zaufaniu przyjaźni i nieagresji między Bułgarią i Turcją rozszalała się w Stambule wieczorem za pośrednictwem nadzwyczajnych dodatków prasy, wywołując wielkie zadowolenie wszystkich kół ludności. Kola zainteresowane politycznie przeciwstawiają ten układ złośliwym i naiwnym oświadczeniom b. angielskiego posła w Bukareszcie Reginalda Hoare, który posunął się nawet do oświadczenia, że naród rumuński oczekuje z radością na ataki bombowców angielskich na rumuńskie tereny naftowe.

Bezradnie i mściwie deklaracje dyplomatów angielskich z Rumunii wywołały jak najgorsze wrażenie, gdyż zdradzają one dążenia Anglii do rozszerzenia terenu wojny bałkańskiej, podczas gdy deklaracja stwierdza coś wręcz przeciwnego. Poseł Nadi pi-

sze na łamach dziennika „Cumhuriyet”, że deklaracja stanowi szczęśliwe wydarzenie dla obustronnych stosunków. Stanowi ona potwierdzenie faktu, iż

Bułgaria nie żywi żadnych wrogich zamiarów wobec swego sąsiada.

Wspólnosć interesów obu państw znalazła nowe potwierdzenie. Deklaracja spotka się z korzystnym przyjęciem we wszystkich kółach miłujących pokój. Dziennik „Tasviriefkiar” wita deklarację jako leżącą w interesie pokoju na Bałkanach i wszystkich przyjaciół pokoju w innych krajach. Dziennik „Vatan” opisuje radosną niespodziankę dla tureckiej opinii publicznej z powodu osiągnięcia nowego elementu zabezpieczającego pokój.

Jak donosi półrządowy „Budapester Nachrichten” deklaracja turecko-bułgarska została oceniona przez budapeszteńskie kół polityczne, jako poważny sukces dyplomatyczny mocarstw osi i powitana ze szczerą radością, jako niezwykle cenny przyczynek do uspokojenia południowo-wschodniej części Europy.

W ostatnich miesiącach

stosunki między Sofią i Ankarą były dość napięte,

przedewszystkiem z powodu mieszania się agentów angielskich do polityki obu państw — oświadcza „Stampa”. Ich intrygom udało się wzbudzić uczucia zazdrości i nieufności zwłaszcza w kółach tureckich. Stopniowo jednak napiętości uspokoiły się i w rezultacie doszło do rekonań na te-

Echa bałkańskie deklaracji bułgarsko-tureckiej.

(=) **Sofia, 20 lutego.** Z okazji podpisania w Sofii i Ankarze bułgarsko-tureckiej deklaracji przyjaźni i nieagresji, bułgarski minister spraw zagranicznych Popoff złożył oświadczenie, stwierdzając m. in., iż czuje on szczególną radość, iż po wymianie zdań w atmosferze tak szczerzej i przyjaźnej, doprowadzono do skutku podpisaną obecnie i ogłoszoną bułgarsko-turecką deklarację przyjaźni.

Jakkolwiek treść jej jest skromna, to jednak oświadczenie to, zwłaszcza w obecnych burzliwych czasach, w których tak wiele międzypaństwowych układów wystawionych jest na poważną próbę, przyczyni się do umocnienia układu przyjaźni, istniejącego między Bułgarią i Turcją, stanowiąc równocześnie nowy dowód zamilowania do pokoju obu krajów, łączących je przyjaznych stosunków, opierających się na wzajemnych interesach.

Turecki minister spraw zagranicznych po podpisaniu deklaracji oświadczył: „Małe

przyczyny mogą mieć często wielkie skutki i stworzyć wiele dobrego. Skromny dokument, jaki przed chwilą podpisaliśmy, okazał się może bardzo skutecznym narzędziem, zapobiegającym nowym komplikacjom wśród krajów bałkańskich”.

Posel bułgarski Kyreff oświadczył: „Osobiście jestem bardzo szczęśliwy, iż mogłem podpisać deklarację stanowiącą dowód przyjaźni i zaufania istniejącego między Bułgarią i Turcją”.

Również w kółach politycznych Belgradu zawarcie powyższego układu wywarło bardzo silne wrażenie i zostało powitane ze szczerą radością, jako nowy element mogący się przyczynić do zabezpieczenia pokoju na Bałkanach.

W stolicy Chorwacji, Zagrzebiu, czołowe kół polityczne przyjęły z entuzjazmem ten nowy dowód odprężenia i ustalenia stosunków między dwoma krajami bałkańskimi. W kółach chorwackich podkreślają, że zawarcie wymienionego paktu leży na tej samej linii, co rozmowy niemieckich i jugosłowiańskich mężów stanu na Berghof.

mat ostatecznego wyjaśnienia wzajemnych stanowisk. Odprężenie to przyjęły mocarstwa osi z zadowoleniem.

W Londynie natomiast panuje opinia wprost przeciwna.

„Neue Zürcher Zeitung” na marginesie deklaracji pisze, iż oświadczenia zarówno tureckie jak i bułgarskie wskazują, że przede wszystkim w Ankarze ujawnił się bardzo realny sposób myślenia odwołanie do niebezpieczeństwa wywołania niezadowolenia w Londynie.

Z tego powodu deklaracje turecką należy ocenić jako sukces dyplomacji mocarstw osi.

Bezpośrednie wpływy Wielkiej Brytanii na Bałkanach zgrały się całkowicie.

„Bund” oświadcza, że w świetle obecnej deklaracji nieagresji przemówienie radiowe Churchilla z 10 lutego nabiera nowego, interesującego znaczenia. Swemi groźbami i ostrzeżeniami pragnął on widocznie wpłynąć na ten zamierzony akt, a może także zaciemnić sytuację. Jasnym jest, że układ turecki z Bułgarią nie stanowi bynajmniej sukcesu Anglików, natomiast wprost przeciwnie stanowi on zwycięstwo dyplomacji niemieckiej.

*

Stockholm, 20 lutego. Po sparaliżowaniu akcji angielskiej w samej Turcji, kombinacje londyńskie zmiarają do przyspieszenia akcji pomocy, dostarczanej przez Wavella Grekom, który na rzecz tej akcji musi zrezygnować z kontynuowania swych operacji wzdłuż wybrzeża Libji.

„Times” po raz pierwszy poświęcił tej koncepcji dłuższy artykuł. Doniesienie „Stockholms Tidningen” z Londynu zestawia rozważania na ten temat w sposób następujący:

Opcje mniej ważnym jest to, czy gen. Wavell ma zamiar zdobyć Trypolis, gdyż duże większe znaczenie posiada to, aby zabezpieczyć front bałkański, stanowiący jego prawe skrzydło. Anglia poważnie zastanawia się, że nie nadszedł czas, aby punkt ciężkości, który zżyty nieostrożnie został przesunięty daleko na zachód, nie przemieść tak szybko, jak tylko to jest możliwym, na stronę przeciwną, aby zabezpieczyć kanał Suezki przed wielkim niebezpieczeństwem.

Interesującym jest przede wszystkim doniesienie „United Press” z Londynu, które rzuca zupełnie nowe światło na ukrywane dotychczas przez Anglię, a jednak fatalne dla Anglii następstwa paktu turecko-bułgarskiego.

„United Press” stwierdza, że dalszy rozwój wypadków na Morzu Śródziemnym zależy od tego, czy Anglikom uda się linie łącznikowa między Gibraltarem a wschodnią częścią Morza Śródziemnego utrzymać w dotychczasowej sprawności.

Można zrozumieć, że, jak to donosi pewne sprawozdanie szwedzkie z Londynu, pakt turecko-bułgarski, mimo oficjalnej propagandy, wywołał w angielskim społeczeństwie niezbyt korzystne wrażenie.

Japoński ambasador Oshima w Berlinie.

Do Berlina przybył nowy ambasador japoński generał Oshima po wielodniowej podróży z Tokio przez Rosję. Na zdjęciu widzimy moment powitania nowego ambasadora Japonii w Berlinie (na lewo) przez sekretarza stanu Weizsäckera (na prawo). Pośrodku małżonka ambasadora.

Jugosłowiańscy ministrowie w Salzburgu.

Zdjęcie nasze przedstawia moment pożegnania jugosłowiańskich mężów stanu premiera Cvetkovića i ministra spraw zagranicznych Markovića podczas pożegnania z ministrem spraw zagranicznych Rzeszy von Ribbentropem przed odjazdem ze Salzburga po konferencji z kanclerzem Hitlerem.

O czym piszą londyńskie gazety?

Sztokholm, w lutym.

Ciekawym jest obserwować prasę w mieście, które przechodzi od wielu miesięcy tak ciężkie chwile jak Londyn. Oczywiście, że wypadki zaważyły w wielkim stopniu na wyglądzie tej prasy, a przede wszystkim na jej objętości.

Tak zwykle grubo „Times“ obejmujący przed wojną aż 20 stron olbrzymiego formatu zawiera obecnie dziesięć stron, inne zaś pisma jak „News Chronicle“, „Daily Telegraph“, „Daily Herald“ i inne również muszą oszczędzać na papierze i również ograniczają się przeważnie do sześciu stron.

W przeciwieństwie do ich wielkości pozostaje ich zewnętrzny wygląd. Są one takie same jak przed wojną, wprowadzono tylko kilka nowych rubryk obrazujących dobrze obecną wojenną sytuację.

W „Timesie“ zamieszcza się ogłoszenia jak zwykle na pierwszej stronie, potem wprowadzono rubrykę zmian adresów, a różne firmy z City podają nie tylko swoje nowe adresy, ale też nowe numery telefonów, swoje własne, lub cudze, przy pomocy których można się z nimi porozumieć.

Duża część pism poświęcona jest, rzecz prosta zagadnieniom aprowizacyjnym. Tak np. wspomina „Daily Mail“ o „błyskawicznej zupie“, której wynalazek przypisuje się ministrowi aprowizacji według recepty profesora Drummonda.

Istnie ogółem pięć gatunków takich zup błyskawicznych,

które zapewne przypominają kombinacje zupy z potrawą mięsną, względnie maczną. Każdy z tych gatunków smakuje inaczej, przypominając różne jarzyny. Ministerstwo aprowizacji poczyniło podobno odpowiednie przygotowania, aby 5 milionów ludzi otrzymało takie zupy w swoich przymusowych miejscach pobytu.

Pozatem reklamuje się nowy gatunek maki,

odżywkę dla nerwów, różne preparaty zawierające dużo witamin. W związku z tą ważną sprawą porusza się oczywiście zagadnienie jaknajlepszego wykorzystania ziemi i niepozostawienia żadnego kawałka odłogiem. W piśmie „Daily Mirror“ widzimy na ilustracji młodą dziewczynę angielską, jak ubrana w pullover, w chustce na głowie i w długich spodniach idzie po polach, jako „symbol pracy na roli“.

Ale również z punktu widzenia humorystycznego spoglądają te pisma na zagadnienie jedzenia i aprowizacji, gdyż m. in. widzimy rysunek przedstawiający człowieka, który wychodzi do klatki z lwem, by mu zabrać kawałek mięsa rzucony tam przez dozorcę. „Nlech pan nie będzie taki zachłanny — mówi do tego człowieka dozorca.

Każdy musi być zadowolony z przydzielonej racji mięsa“.

Na każdej niemal stronie spotykamy się z propagandą oszczędności: nie należy wyrzucać starych papierów lub odpadków wszelkiego rodzaju, należy też zbierać najrozmaitsze bezużyteczne przedmioty. We wszystkich prawie pismach znajdujemy reklamy masek przeciw zarazkom. Składają się one z rodzaju chustki, którą się zawiązuje na nosie i ustach i które pomimo, że nie wyglądają ładnie, spotykają się z uznaniem.

Czasem spotyka się niedawne jeszcze wspomnienie z przed wojny, kiedy to całe rodziny z dziećmi udawały się do Hyde Parku i tam rozkoszowały się pięknym widokiem, bawiły się na łące, jeździły konno i t. d. Dzisiaj nawet wycieczka do skrzynki pocztowej jest pewnego rodzaju atrakcją i niejako się cieszą, jeżeli zdrowy i cały powrócą do domu.

„Daily Herald“ zamieszcza notatkę jednego z czytelników, że nad jednym ze schronów w Bakersstreet znajduje się następujący napis „Jesteście mile widziani“ Jak się z tego okazuje, gościnność w schronach nie należy do reguły, jeżeli zdrowy i cały powróci do domu.

Zamieszczają te notatki „Daily Herald“ będący lekturą robotników napomyka w ten sposób o pewnych zagadnieniach społeczno-wojennych. W tym samym jednak numerze znajdujemy inny list jednego z czytelników, w którym rozprawia się o formularzami, wypełnianymi przez oficerów, a zawierającymi zdaniem tego czytelnika

różne niepotrzebne lub dziwne pytania.

Czyż trzeba zapytywać się oficera, czy otrzymał wychowanie w szkołach publicznych, czy poluje i jakie są jego stosunki rodzinne?

Kilka wierszy dalej znajdujemy wiadomość o pewnym 72-letnim dyrektorze pewnego wielkiego domu handlowego, który został skazany na grzywnę 20 funtów za nieprzyjęcie dwóch bliźniaków, dzieci 5-letnich, które po ataku na Manchester zostały mu przydzielone na tymczasowy pobyt. Oczywiście, że obok tej notatki figuruje zdjęcie przedstawiające te dwie młodociane ofiary twardego serca dyrektorskiego.

Ale pisma londyńskie poruszają oczywiście też inne zagadnienia. I tak m. i. wy-

stępuje „Daily Herald“ z dłuższym artykułem, w którym stwierdza, że

obecna wojna nie jest bynajmniej wojną militarną, ale przede wszystkim walką idei.

Pismo jest zdania, że w zakresie propagandy trzeba uwzględnić dwie rzeczy: najprzód to, co się mówi, a następnie jak się mówi. „Daily Herald“ przypomina czytelnikom, że oddawałoby się jasnego sformułowania celów wojennych Anglii, obecnie zaś żąda silnej ofensywy propagandowej. „Musimy wyrwać nieprzyjacielowi inicjatywę z ręki również i na tem polu“ — kończy swoje wywody.

Niemiecki komunikat wojenny.

Berlin, 20 lutego. Naczelna komenda armii niemieckiej komunikuje:

Skuteczne ataki samolotów bojowych z małej wysokości były kierowane wczoraj na lotniska, obce wojskowe, urządzenia kolejowe i kolumny samochodów w Anglii południowej i południowo-wschodniej. Cenne trafienia zniszczyły hangary i odstawione samoloty. Na kilku dworcach uzyskane trafienia w tory kolejowe i dwa jadące pociągi. Na północ od Portsmouth obóz wojskowy został zaatakowany ze szczególnym rezultatem.

Jeden z samolotów dalekodystansowych zbombardował na Atlantyku na zachód od Irlandji wielki okręt-cysternę i trafił go

Inne pismo „Daily Mirror“ pisze mówiąc o demokracji, że nie chce bynajmniej krytykować różnych rzeczy, gdyż nerwy mieszkańców niektórych dzielnic są aż nadto zmęczone, i należy unikać nawet cienia krytyki obecnych stosunków, natomiast krytykować przyszłość.

Tak wygląda codzienna prasa. A jak przedstawia się kwestja teatrów?

Z 42 teatrów zachodniej części Londynu funkcjonują tylko trzy.

a o otwarciu innych niema w tej chwili mowy, gdyż budynki, w których się mieszczą są zbyt uszkodzone. Teatry zresztą rozpoczynają swoje przedstawienia o godz. 11.30, a kończą je o godz. 15-ej.

Włoski komunikat wojenny.

Rzym, 20 lutego. Włoski komunikat wojenny ze środy brzmi następująco:
Główna kwatery armji włoskiej komunikuje:

Na froncie greckim na odcinku XI armji trwał atak nieprzyjacielski, przez który jednak nieprzyjaciel nie uzyskał sukcesów. W powtarzanych kontratakach wojska włoskie zadaly nieprzyjacielowi poważne straty

W Afryce północnej odparto nowy potężny atak nieprzyjaciela na Giarabub. W Kufra nieprzyjacielskie samochody, które usiłowały zbliżyć się do włoskich stanowisk, zostały obrzucone bombami rozpryskującymi.

Formacje niemieckiego korpusu lotniczego zaatakowały kilkakrotnie nieprzyjacielską bazę i bombardowały przytem okręty, stojące na kotwicy oraz urządzenia portowa. Jedna formacja nurkowców zbombardowała z najlepszym rezultatem podczas zaskakującego ataku poważne koncentracje nieprzyjacielskich samochodów.

W Afryce wschodniej na froncie Kenja próby nieprzyjaciela zbliżenia się do włoskich stanowisk zostały odparte przez wojska włoskie przy bardzo wielkich stratach nieprzyjaciela. Na obszarze dolnego kraju Juba włoskie lotnictwo zbombardowało samochody i nieprzyjacielskie wojska obrzucało bombami rozpryskującymi. W Keren zacięty opór włoskich dzielnych wojsk powstrzymał atak nieprzyjacielski na pewien czas. W walkach ostatnich dni wyróżniły się szczególnie następujące oddziały wojsk: 4 kolonjalny bataljon „Toselli“, 41 kolonjalny bataljon, 11 pułk grenadierów „Savoia“ i alpejski bataljon „Uork Amba“.

Nieprzyjaciel podjął kilka nalołów na miejscowości w Erytreji i na odcinku Juba.

Zacięta walka o oazę Giarabub.

(-) Rzym, 20 lutego. O oazę Giarabub w południowo-wschodniej Libii toczy się zacięta walka. Według doniesienia agencji Stefani oddział włoski pod dowództwem pewnego dzielnego oficera stawia niezwykłe zacięty opór. Wojska te, otoczone kompletnie ze wszystkich stron, skazane są jedynie na zaopatrzenie w żywność drogą powietrzną.

Agencja Stefani w swem sprawozdaniu porównuje sytuację tych wojsk z bohaterскими wojownikami z Narvik. Oddziały zmotoryzowane nieprzyjaciela, otaczające zamkniętych Włochów, czynią wrażenie jakiejś floty, która nie może wyładować na obleżonej wyspie, ani też jej zniszczyć. Na nieprzerwany ogień przeciwnika odpowiadają Włosi bez wyczerpania dokładnie obliczonemi i celnemi strzałami.

Angielskie dowództwo naczelne wielokrotnie już ścinało posiłki, wszystko to jednak okazało się niewystarczające wobec nieustępliwego oporu obrońców. Oaza dostarcza żołnierzom włoskim wody w dostatecznej ilości; środki żywności zostają zróżnicowane na długi okres czasu i w niezwykły sposób rozdzielone na wszelkie ewentualności, celem zapewnienia oporu na jak najdłuższy okres. Z posiadanych zapasów amunicji nie marnuje się ani jednego strzału. Ludność tubylcza zamieszkująca oazę walczy ramie przy ramieniu z wojskami włoskimi.

Giarabub i Keren według słów sprawozdawcy stanowią dwa ostrzeżenia pod adresem przeciwnika, który na podstawie swoich sukcesów, uzyskanych dzięki przewadze sił sady, iż ma do wykonania łatwe zadanie.

Awans obrońcy Giarabub.

Rzym, 20 lutego. Bohaterski obrońca Giarabub, major Castania został mianowany podpułkownikiem.

Stopień ten otrzymał za specjalne zasługi podczas wojny.

Włoskie komunikaty wojskowe donoszą już od grudnia o wzrastającym nacisku Anglików na to miasteczko w pustyni.

Turecko-bułgarska deklaracja — sukces mocarstw osi.

(-) Nowy Jork, 20 lutego. Jak donosi amerykańska agencja prasowa INS, władność o zawarciu turecko-bułgarskiego układu wywołała w Stanach Zjednoczonych sensację, przyczem dzienniki oceniają ten fakt jako sukces mocarstw osi.

Wydarzenie to odzwierciedla się we wszystkich organach partyjnych prasy nowojorskiej, która przynosi ją pod wielkimi nagłówkami, jednakże nie zajmuje ona swego stanowiska, ani stanowiska czynników urzędowych. Mimo to jednak w kołach dobrze poinformowanych mówi się, iż wywołała ona przemożne wrażenie.

Nowa cegielka w gmachu pokoju.

Bukareszt, 20 lutego. W politycznych kołach bucharszeńskich ocenia się fakt podpisania między Bułgarią i Turcją deklaracji przyjaźni jako nową dyplomatyczną porażkę Anglii. W kołach tych mówi się, że układ ten przyczynił się do zabezpieczenia pokoju na Bałkanach i łączy się z wizytą meżów stanu Jugosławii, złożoną kancelarzowi Hitlerowi w Berghofie. Organ rządowy „Unirea“ twierdzi, że wspomniany układ jest nową cegielką w gmachu pokoju na Bałkanach. Jest on zarzeczem wielkim wydarzeniem dla państw wschodnio-bałkańskich.

Eksplzja w magazynie towarowym w Liverpoolu.

(-) Nowy Jork, 20 lutego. Jak donosi „Associated Press“ w depeszy z Londynu, w czasie eksplozji pewnego magazynu towarowego w Liverpoolu, 3 osoby zostały zabite, oraz 30 odniosło rany.

Alarmujące wezwanie szefa floty brytyjskiej.

(-) Gibraltar, 20 lutego. W ciągu ostatnich 11 dni narażona była angielska twierdza morska i baza lotnicza na Malcie na 63 ataki powietrzne. Donosząc o tem, agencja Reuters informuje, że ataki z powietrza kierowane były przede wszystkim na wojenny port La Valetta oraz na wielkie porty lotnicze Luca i Haltar.

Wskutek nieprzerwanych ataków lotniczych utraciła ta potężna forteca morska — podobnie, jak to miało miejsce ze znanymi portami wojennymi angielskiej floty Firth of Forth i Scapa Flow swoje znaczenie jako bazy marynarki. Wynika to już choćby z tego, że wielkie jednostki

angielskiej floty śródziemnomorskiej nie zatrzymują się obecnie w wojennym porcie La Valetta oraz w jego olbrzymich dokach, mogących pomieścić nawet największe statki linowe, pojemności 85.000 ton. Okł to świeża przesłka.

Skuteczność trwałych ataków bombowych na najważniejsze bazy angielskie, morskie i lotnicze, w centrum Morza Śródziemnego zdaje się wynikać z apelu głównodowodzącego brytyjskiej floty wojennej admirała Cunninghama, skierowanej do żalgów okrętowych, w którym ten powiedział: „Oczyście mi niebo z niemieckiej i włoskiej zarazy“.

Stany Zjedn. utworzyły strefy obronne i zamknięte na oceanie Spokojnym i morzu Karaibskim.

(-) Nowy Jork, 20 lutego. Jak donosi „Associated Press“ z Waszyngtonu, prezydent Roosevelt podpisał rozporządzenia, na mocy którego utworzone zostały 4 zw. strefy obronne na morzu, oraz strefy zamknięte na obszarach powietrznych, których bez zezwolenia ministra marynarki Stanów Zjednoczonych nie mogą naruszać okręty, ani samoloty.

Strefy zamknięte utworzone przed placówkami morskimi na Oceanie Spokojnym i Morzu Karaibskim. Kontrola marynarki nad komunikacją okrętową i samolotową rozciąga się głównie na obszary tych portów, które już dawniej zostały ogłoszone jako zamknięte.

W szczególności strefy zamknięte obejmują obszar 3 mil morskich dookoła wyspy Culobra na wschód od Portorico, zato-

ke Kaneohe na wyspie Hawaj, wyspy Kliska i Unalaska koło Alaski, zaś na Oceanie Spokojnym obszary dookoła wysp Palmyra, Johnston, Wake, Kingman-Keef, Rose, Tutulla i Guan. Zarządzenie to wchodzi w życie w 90 dni po terminie 14 lutego.

Ludność Stanów Zjednoczonych nie pragnie wojny.

(-) Nowy Jork, 20 lutego. Ciosem dla anglofilów było niespodziewane w dniu wczorajszym opublikowane oświadczenie Gallupa, jakoby przytłaczająca większość ludności amerykańskiej miała się oświadczyć przeciwko wystąpieniu zbrojnemu Ameryki, jeżeli Niemcy będą torpedować amerykańską okręty, płynące do Anglii z wojskową załogą amerykańską.

Gwałtowna burza w zatoce Gibraltarskiej.

(-) Madryt, 20 lutego. Wskutek niezwykłej silnej burzy, jaka szalała w zatoce Gibraltarskiej zatoniło kilka mniejszych stateczków. W okolicy La Linea rozbił się pewien parowiec-cysterna, 2 mniejsze statki, oraz francuski parowiec „Rose Chiffine“ który na swym pokładzie wioził transport całonnych ryb i został skonfiskowany przez Anglików.

Gwałtowne fale morskie wyrzuciły na brzeg brytyjski parowiec „Saint George“, który wioził na swym pokładzie transport cementu, przeznaczony dla twierdzy gibraltarskiej. W wojennym porcie Gibraltaru zatoniły dwie barki z ładunkiem, oraz kilka mniejszych stateczków. Elektryczne przewody na terenie Gibraltaru uległy częściowemu uszkodzeniu.

Pomoc Hiszpanji na rzecz ofiar katastrofy w Santander.

(-) Madryt, 20 lutego. Poranne wydanie dzienników madryckich są w dalszym ciągu pod wrażeniem katastrofy, jaka nawiedziła Santander, przyczem podkreślają je-

Ambasada niemiecka dla ofiar w Santander.

(-) Madryt, 20 lutego. Dzienniki hiszpańskie w liście ofiar na rzecz poszkodowanych katastrofą pożaru w Santander zamieszczają również znaczna ofiarę pieniędzy ambasadora niemieckiego von Stohrera na akcję pomocy ze strony kolonji niemieckiej w Bilbao, która objęła opiekę nad szeregami bezdomnych dzieci.

Droga Francji ku klęsce.

Dlaczego Francja przegrała wojnę w roku 1940?

Gen. Gamelin na manewrach.

III.

Dwaj ci ministrowie: Daladier i Bonnet występowali na pierwszym planie, w cieniu za nim znajdował się **gen. Gamelin**. Należy on do najmądrzejszych żołnierzy w długiej tradycji Francji. Przegrana jego strategii w ostatniej wojnie nie może rzucić cienia na jego poprzednie zasługi. Jako jeden z najbliższych współpracowników Joffre'a podczas wojny światowej przyczynił się w dużym stopniu do tego, że armia francuska nie załamała się wówczas przedwcześnie.

Po wojnie pracował usilnie naukowo, a jego studia o Pascalu zaliczane są do najlepszych w tym zakresie. Każdy kto rozmawiał z Gamelinem, ulegał czarowi jego postaci i sposobu myślenia.

Musiał on wywierać magiczny wpływ na woliu ludzi.

Każdy kto z nim rozmawiał, odczuwał oczywistą wręcz potrzebę darzenia tego człowieka zaufaniem.

Gamelin nie był człowiekiem twardym ani wybuchowym. Jest typowym przykładem tego, jak łatwo dokoła pewnych ludzi powstaje legenda, jeśli tylko umia milczeć. Gamelin mówił zazwyczaj bardzo niewiele i dlatego sądzono, że wie on wiele. W zestawieniu z ludźmi, którzy w obecności Gamelina wygłaszali długie mowy, krótkie, proste zdania Gamelina robiły wielkie wrażenie. Legenda mówiła o nim, że jest **milczącym i silnym**.

Czy jednak był takim w rzeczywistości? Na pytanie to trudno jest dzisiaj dać odpowiedź, gdyż **nie wszystkie sprawy zostały jeszcze wyjaśnione**. Pewnym jednak już dzisiaj jest, że Gamelin nie był twórczyni genjuszem strategicznym i że nie rozumiał nowoczesnego sposobu prowadzenia wojny. Ten ostatni jednak błąd dzieli on z całą generalicją francuską, zbytek tkwiącą w tradycjach dawnych wojen.

Na krótko przed wojną oświadczył on, że **głównym błędem armii niemieckiej jest to, iż jej generałowie są zbyt młodzi**. Z dumą dodał przytem, że francuscy generałowie są ludźmi, którzy już podczas wojny światowej pełnili obowiązki dowódców dywizji i z tego tytułu posiadają odpowiednie doświadczenia. Zdanie to dobitnie dowodzi jak dalece Gamelin tkwił w przeszłości, aczkolwiek sam przykład choćby Napoleona i jego trzydziestoletnich marszałków powinien mu umysłować, że w wielkiej wojnie młody, przedsiębiorczy i odważny umysł wart jest więcej, niż wielkie pozorne doświadczenie.

Zarzuca się Gamelinowi, że na trzy lata przed wybuchem obecnej wojny był sprawcą ważnego rozstrzygnięcia.

Gdy mianowicie w r. 1936 wojska niemieckie wkroczyły do Nadrenji, wówczas wielu ministrów francuskich domagało się, aby na ten krok odpowiedzieć wysłaniem armii francuskiej do Rzeszy w myśl postanowień traktatu wersalskiego. Jak twierdzi Jules Romains i inni, gen. Gamelin przyczynił się do upadku tej koncepcji. **Oświadczył on wówczas, że posiada jedynie wojska do obsadzenia linii Maginota**, podczas gdy wkroczenie na teren Rzeszy wymaga odpowiedniej grupy uderzeniowej.

Tymczasem w r. 1936 doszło do winy Gamelina do pewnego pomieszczenia pojeń. Mianowicie oświadczył on, że **wkroczenie to**

Rzeszy musi się połączyć z mobilizacją. Ministrowie przestraszali się słowa „mobilizacja”, choć jasnym było, że gdyby Francja zdecydowała się na wkroczenie do Rzeszy, to posunięcie to doprowadziłoby do takiego zawiązania sytuacji, że mobilizacja byłaby tak czy tak konieczna. Wkroczenie do Rzeszy bez zarządzenia równoczesnego mobilizacji jest nie do pomyślenia.

Ministrowie jednak domagali się cudu, a mianowicie chcieli wkroczenia, ale za wszelką cenę chcieli uniknąć mobilizacji. W ten sposób Gamelin zmusił polityków do uznania postąpienia Rzeszy. Na ten temat jest jednak wiele spraw do wyjaśnienia, gdyż jak twierdzą niektórzy, decydującą rolę odegrała w tym incydencie Anglia, która, po nieudaniu się całej akcji sankcyjnej przeciw Włochom, nie chciała dalszego komplikowania sytuacji.

Wielu ludzi w Raryżu już w sierpniu 1939 r. myślało o możliwości wybuchu wojny.

Podobnie zresztą było w Polsce, ale zarówno u nas, jak i we Francji szeroki ogół nie był poruszony do głębi tą ewentualnością. Jeśli już nawet przyjmowano możliwość wojny, to równocześnie liczone się ze zwycięstwem z uwagi choćby na przekonanie o sile armii francuskiej i angielskiej, jak również liczone się z siłą Rosji, o której sądzono, że stanie po stronie demokracji zachodniej. Właśnie w sierpniu 1939 r. delegacja oficerów Francji i Anglii bawiła w Moskwie, aby ustalić zasady wystąpienia przeciwko Niemcom. Bez względu na to, czy dojdzie do wojny, czy nie — liczone się ze zwycięstwem mocarstw zachodnich.

Tymczasem rzeczywistość pokrzyżowała plany Francji.

Jeszcze w dn. 22 sierpnia 1939 r. dziennik „Ordre” pisał na temat stosunków niemiecko-rosyjskich, że „Niemcy uważają swoje marzenia o Rosji za rzeczywistość”. W 24 godziny później świat został zawiadomiony o podpisaniu układu niemiecko-rosyjskiego.

Aczkolwiek większość ludzi nie zdawała sobie sprawy z tego, co oznacza tego

George Bonnet.

Zamach bombowy na wyspach Bahama.

Sztokholm, 20 lutego. W rezydencji brytyjskiego komisarza na wyspie Ragged, która należy do grupy Bahama, eksplodowała bomba. Budynek został uszkodzony, lecz ofiar w ludziach nie było. Ponieważ istnieje podejrzenie, że zamach ten ma (to polityczne, przeto — jak donoszą z Nassau (Bahama), wdrożono urzędowe śledztwo za sprawcami zamachu.

O szczegółowy program finansowania wojny.

(=) **Genewa, 20 lutego.** Londyński „Daily Herald” występuje z energicznym żądaniem wobec rządu w sprawie wypracowania szczegółowego planu finansowego na pokrycie potrzeb wojennych który powinien być niezwłocznie wprowadzony w życie. „Panowie — pisze „Daily Herald” — kierujący finansami naszego państwa, czynią wrażenie, jak gdyby sędzi, iż kwestja ta nie jest palącą. To wygodne lenistwo jest nie do zniesienia. Sir Kingsley Wood powinien opracować projekt finansowania wojny, umożliwiający właściwą politykę wynagrodzeń, kontrole siły kupna, ustalenie cen i kontrole wyrównawczą naszej waluty”.

Daladier przed mikrofonem.

rodzaju układ, to jednak minister spraw zagranicznych Francji musiał wiedzieć, o co chodzi. Popołudniu dnia 23 sierpnia, o brała się w budynku przy Rue St. Dominique rada obrony narodowej. Jerzy Bonnet zakłinał ministrów i generałów, aby wyciągnęli konsekwencje z faktu podpisania układu. **Ale także i on nie mówił o pokoju.** Nie wiemy tylko, czy nie mówił dlatego, żeby nie czuć pokoju, czy też dla tego, że w ten otoczeniu nie mógł o nim mówić.

Zażądał on jednak przelgnięcia pokoju.

„Zrezygnujmy z Gdańska, aby uzyskać sześć miesięcy, a w międzyczasie armia brytyjska stanie się silniejsza”. Zdanie to przy-

Rzym jednak nie rezygnował.

Ciągle ludzono się w Rzymie, że uda się uratować pokój dla Europy. Rzesza niemiecka przyjęła projekt włoski i Bonnet znów ujrzał możliwość akcji, gdyż w sobotę dnia 2 września hr. Ciano zatelefonował i oświadczył, że podtrzymuje projekt rządu włoskiego. Z aktów, dostępnych dzisiaj, wiadomo, że w międzyczasie nastroje zmieniły się i rząd francuski **okazywał więcej skłonności do pójścia na propozycję Włochów, niż dwa dni przedtem.**

Wiadomym jednakże jest również, że i dyplomacja angielska nie pozostawała bezczynna. Wywarła ona nacisk na Francję i wobec tych wpływów Bonnet był bezsilnym. W nocy z 2 na 3 września lord Halifax telefonował do Bonnet, przyczem wywiązała się następująca rozmowa:

— Rząd brytyjski prosi Pana, aby francuskie ultimatum zostało doręczone w Berlinie jutro rano o godz. 8.

— Niemożliwe — odpowiada Bonnet — obiecałem hr. Ciano czekać do południa.

— A więc powiedzmy o godz. 9.

Ile Kanada wydaje na wojnę?

(=) **Nowy Jork, 20 lutego.** Associated Press donosi z Ottawy: Minister finansów Kanady Ilsley zakomunikował iż rząd wniosie do parlamentu wniosek, domagający się uchwalenia 1,3 miljarda dolarów na pokrycie kosztów wojennych w przyszłym półroczu roku budżetowego.

Pozatem zapotrzebuje rząd sumę 445 milionów dolarów na pokrycie innych wydatków. W ciągu bieżącego półroczia budżetowego uchwalono na pokrycie wydatków związanych z wojną sumę 700 milionów dolarów.

Oświadczenie gen. Antonescu wobec prasy.

Bukareszt, 20 lutego. Gen. Antonescu, oświadczył wobec zebrania przedstawicieli prasy, zorganizowanego we wtorek, że celem jego jest **zbudowanie nowego reżimu politycznego przy udziale wszystkich zdrowych sił narodu.**

Szef państwa oświadczył ponadto, że nie był on przeciwny legionistom, ale jedynie przeciwko rozpętaniu barbarzyńskich instynktów, które kompromitowały idee narodowe.

Jako wytyczne dla stanowiska rumuńskiej prasy ustalił Antonescu nowe pod-

stawa polityki wewnętrznej oraz zdrowa krytykę.

— Zapewne, potrzebujemy sześciu miesięcy, ale opór Polski da nam te sześć miesięcy czasu.

Zdanie to pogrzebało wszelkie nadzieje Bonnet na, jeśli nie uratowanie pokoju, to w każdym razie na odsunięcie wybuchu wojny o sześć miesięcy. Zaczął mówić o **fachowych rzeczach wojskowych, ale głos fachowca zmusił go do przerwania dyskusji.** Słowa „milczącego i silnego” człowieka, za którego uchodził gen. Gamelin, rozstrzygnęły sprawę.

Już w kilka dni później nadeszło rozczarowanie. Wiadomości, nadechodzące z Polski, były niepokojące, ale najgorsze wieści dotyczyły **głównodowodzącego armii polskiej, marsz. Śmigłego-Rydza.** Jeździł on z miasta do miasta i dopytywał się ludzi o stan wojny, gdyż jego własne źródła informacyjne zupełnie zawiodły. Z tego też powodu po kampanji niemiecko-polskiej trafiły się ataki nietytu pod adresem generałów polskich, ile pod adresem **rzeczoznawców francuskich, którym dowodzone, że powinni się byli orjentować w możliwościach polskiego dowództwa i zażądać odeń odpowiedniego opracowania planów obrony, względnie przyjęcia planów gen. Weygandca.** Zarzucano generałom francuskim, że zbyt uprzejmie rozmawiali z generałami polskimi, a tym ostatnim, że odgrywali rolę zbyt wielkich panów, którzy nie pozwalali sobie zwracać uwagi na własne braki!

Jeszcze na dzień przed wybuchem wojny zaistniał cień możliwości uratowania się dla Bonnet, dla którego fakt podpisania układu niemiecko-rosyjskiego był wielką porażką. W południe 31 sierpnia zakomunikowano, że rząd włoski wysuwa projekt

zwołania konferencji europejskiej, dla zlikwidowania konfliktu polsko-niemieckiego.

Bonnet udał się do Daladiera. Premier zasadniczo zgodził się na te koncepcje, ale niebawem Bonnet musiał się zapoznać ze zmiennością zapatrywań swego szefa, którego nazywano człowiekiem o „jedwabnej ręce w żelaznej rękawicze”. Gdy mianowicie zwołano posiedzenie rady ministrów, wówczas okazało się, że **właśnie Daladier jest tym, który najgorzej przemawiał przeciwko projektowi włoskiemu.**

Rozległy się bowiem wówczas głosy entuzjazmu, gdyż sądzono, że projekt włoski jest dowodem słabości Hitlera. Uważano, że Włosi chcą ratować własnego sojusznika. Na posiedzeniu Daladier odczytał list ambasadora w Berlinie, Quinondre, w którym tenże pisał: „**Badźcie siłami, Hitler podda się!**”. W wyniku posiedzenia Havas podał wiadomość, że „**rada ministrów postanowiła, iż Francja niewzruszenie wypełni swoje zobowiązania!**”.

— Nie!
— Ależ wojna jest tak czy tak pewna.
— To jest możliwym. Ale dlaczego nie ma wybuchnąć o dwie godziny później?

Z rozmowy tej wynika, że obydwaj ministrowie mieli uboczne myśli!

Lord Halifax obawiał się, że mimo wszystko dojdzie do jakiegoś kompromisu, a z drugiej strony Bonnet liczył, że jednak do się uratować pokój. Ostatecznie jednak zdanie Bonnet zostało zwyciężone przez zapatrywania ludzi tego rodzaju, co Reynaud, Alexis Leger, Duff Cooper i Winston Churchill.

I tak Francja rozpoczęła wojnę, pełną wielkich nadziei. Daladier stał się coraz pewniejszym w słowach. Powtarzane jego pamiętne powiedzenie „**Il faut en finir!**” (Trzeba z tem skończyć), stało się ono bardzo popularne, ale zapomniano, że powiedzenie to pochodzi z lipca 1870, kiedy również głośno powtarzano je na ulicach Paryża i że potem przyszedł Sedan (C.d.n.)

Publicysta czeski o przyczynach wojny.

(pwp) **Praga, 20 lutego.** Znany czeski pisarz dr. Emil Vajtauer zwraca w jednym z artykułów a przyczynach wojny uwagę na **krótkie oświadczenie Benesa, który wyjawiał, że przygotował się na wojnę i czterokrotnie odrzucił propozycje pokoju Niemiec, gdyż z pewnością liczył się z wybuchem wojny.**

To wyzwanie dra Benesa — pisze dr. Vajtauer — będzie w historii na zawsze wypisane ognistymi zgłoskami obok jego nazwiska. „**Mogliśmy utrzymać trwałe i poprawne stosunki z Niemcami w miesiąc — jednak nie siano nastroje wojenne.** „**Auter podkreśla dalej, że Benes przez swoją działalność przysparzał zwolenników anielskim, podżegaczom wojennym.** Churchill i cała plutokracja angielska przygotowywali się systematycznie do wojny od lat kilku. Winowajcy działali na wyspie brytyjskiej i w angielskiej filii, przy Benesie w Pradze. Wojna wybuchła i przyniosła ze sobą burzę, która usunęła z kontynentu europejskiego wszystkie „**lalki**” angielskie i która teraz szaleje oad samej wyspy, angielskiej.

